

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 An particularis iustitia recte in distributiua[m] & co[m]mutatiua[m]
diuidatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

itur de herbarum quoque inutulum luxurie ac fertilitate laudatur propter spem quam promittit futura frugis. Et sic interpretatur illud Act. 7. quod cum animo plenus esset ad liberandum populum, illa ratione arbitrabatur rem perfecturum. Ad tertium denique respondetur, quod cum spiritualis potestas supereminet seculari, potest Ecclesiasticus Prælati seculares iudicio cogere in his quæ ad gratiam, & ad gloriam pertinent.

QVÆSTIO V.

DE DIVISIONE IVSTITIÆ.

S. Tho. 2. 2. quæst. 61.

ARTICVLVS I.

Primum particularis iustitia recte in distributivam & commutativam dividatur.

Iostquam de iustitia in genere, deque suo contrario, iniustitia, atque de eius annexis, iure scilicet & iudicio quantum res postulabat, dictum est, superest vt ad illam eius celeberrimam diuisionem descendamus, qua in distributivam & commutativam dispartitur. Est ergo quæstio ordine quinta huius libri, vtrum particularis iustitia recte in distributivam & commutativam dividatur? Quæstio hæc autem quatuor articulis absoluetur. Quorum primus diuisionis rationem doceat, secundus vtriuque medium, tertius materiam diuersitatem, quantum tandem formam. A parte ergo negatiua quæstionis arguitur primo, Cum tres sint reipublicæ ordines, nempe totius ad partes, partium ad totum, & partium inter se, pulchrius, atque ad artem proprius fieret ex æquo tribus membris diuisio, nimirum in legalem, que primum instituit ordines & distributivam, que ad secundum spectat, & commutativam, que circa tertium versatur incepte ergo sit bimestris. Secundo arguitur, Si vlla esset huius diuisionis ratio, ea vel inde oriretur, quod habent distincta subiecta, nem-

pe quod distributiva est in principe, cui incumbit bona publica distribuere, commutativa vero in subditis quorum pax & tranquillitas hac ratione continetur quod quisque ius suum alijs seruat, hoc namque discrimen prima fronte videtur hæc diuisio insinuare, at vero quecumque iustitia species tam in subditis est quam in principe, in hoc nimirum ad gubernandum atque in illis vt gubernentur, vtq. i de legali dictum est, nam commutativa eadem ratione est in omnibus, ergo ex hac differentia non potest sumi diuisionis ratio. Quod si duas differentias inde sumi, quod distributiva iustitia penâ ut in ordine ad plurimos quibus facienda est distributio commutativa vero est vnus ad alterum, contrafacit, quod vnum & multa speciem non mutant. Eiusdem quippe speciei est vnus homo cum duobus atque cum tribus. Deinde arguitur tertio, quod diuisio manca sit. Iustitia enim vindicativa neque sub distributiva neque sub commutativa comprehendi videtur, nam si respondeas contineri sub distributiva eo quod princeps vt præmia probis, & supplicia reprobis decernit, in contrarium est, tum quod & persona particularis potest licite vindictam petere, tum etiam quod vindicta debet fieri ad æqualitatem delicti, quod officium est commutativæ iustitiæ. Quod si hac ratione victus pertinere dixeris ad commutativam reclamare hæc ratio videtur quod soli principi incumbit poenas exigere proculpis, quod speciem gerit distributivæ iustitiæ. In contrarium est auctoritas Philosophi. 5. Ethico. distinguentis duas iustitiæ species, quarum altera est distributivum directiva, altera vero commutationum.

Quo responso quæstionis lucidior fiat à terminorum expositione proficiscamur. Cum iustitia in genere, auctore Aristot. 5. Ethic. sic virtus qua quisque iustus dicitur, fit vt iuxta nomina sua. iustitia distributiva dicatur particularis iustitia, qua homo in bonorum communium distributione iustus fit. Commutativa vero sit illa item particularis, qua quisque in commutationibus iustus est. His facile intellectis tali responderetur affirmatiua conclusione. Iustitia particularis suapte natura in hæc duo dissecatur membra specie differentia, quæ sunt commutativa & distributiva. Conclusio est Arist. 5. Ethic. c. 2. cuius ideo auctoritas.

Q. 2. Auctori.

Arg. 3.

Arist.

Conclusio Aristot.

NOTO
iure
cogit
DIE
15

Ad tertium arg.

Primum argum.

Arg. 2.

dicta sunt, satis responsum est. Haud enim differentia hæc colligitur, vel ex parte subiecti vel ex parte numeris, sed illam perferuntur, tum ex ordine diuerso ut dictum est, tum ex diuersa ratione debiti, quia commutativa reddit id quod est simpliciter debitum, distributiva vero id quod est quodam modo debitum. Ad tertium argumentum respondetur, bifariam contemplari posse iustitiam vindicativam, vno videlicet modo quatenus ad publicam iustitiam pertinet quæ ciues ordinat in bonum commune. Et hac ratione actus est a commutativa iustitia elicitus, imperator autem a iustitia legali, quæ est in principe e usque ministris, ut ex non raturum a culante reo, verum ex proprio (vt aiunt) officio ob tranquillitatem reipublice crimina vlticiscitur. Animo autem esse hoc munus iustitiæ commutativa, propterea quod nulla sit ibi bonorum distributio, nec proprie malorum, quia mala non sunt deposita, vt distribuatur, sed sit vindicatio ad aequalitatem sceleris, infligendo supplicium, quæ quidem forma est commutativa iustitiæ, vt confessim videbimus, licet hanc debeant imaginem distributiva, quod nequiores acrius puniuntur. Imperator autem a iustitia legali, cuius est per leges & beneficiorum collationem, peccatorumque inflictionem reipublicam administrare, & particularibus virtutibus in hunc finem imperando vti. Si autem vindicatio consideretur respectu particularis personæ ad tollendum eius nocuum mentum qualiter vindicativa non solum est in principe, sed & in particulari ciue iniuria affecto, cui licitum est more & ordine vindictam petere, non vt malum pro malo reddat, sed vt repositio sibi fiat, quamquam illam, nisi per publicam potestatem exequi nequeat, tunc vindicatio non est iustitiæ actus, sed specialis per se virtutis, quæ ad commutativam iustitiam reducit. Doctrina est S. Tho. 2. 2. q. 108. artic. 1. Sed interrogas, cur vindicativa ob commune bonum commutativa est iustitia, siue in principe siue in ciue, illa autem vindicatio quæ ad bonum particularis personæ refertur, sit specialis virtus? Respondetur, quod reipublica per ultionem a qualem crimini, & reddit malefactori quodammodo equale & suum recuperat honorem, quæ vera est iustitiæ commutatio. Quædo vero persona particularis vindicatur, ni-

hil pro amisso honore vel fama recipit, sed alter patitur sicut & ipse fuerat percipiens, ideoque non attingit metas iustitiæ commutativa, sicut attingit, cum virtute restitutionis refarciatur eis honor, vel eius loco rependitur vel alius favor vel pecunia. Vnde S. J. hom. comparat hanc virtutem alteri speciali gratiarum actionis pro beneficio susceptio. Illa namque neque simpliciter liberalitas est, quia aliqua illic subest imago debiti, neque vero simpliciter iustitia, quia non est debitum legale, sed morale ob idque, est virtus specialis quæ iustitiæ adhaeret. Est hic demum principibus adnotandum circa distributivam iustitiæ quod cum sit virtus inter duo extrema, vt inque coarctatur. Quare neque tantum finit bonorum effusionem, vt publicum ararium, quod quam maxime necessariū est exhauriatur, neque vero permittit principem ea esse parcitate in bonis distribuendis, vt nullum habeat apud ciues gratiam, quibus necesse est sapissime indigere. At vero hoc cum primis cauendum vbi que esset, ne publica tributa & vectigalia quæ in publicos usus statuta sunt & populo decreta, abalienarentur. Inde namque tum reipublica grauius periclitatur, tum etiam & miser populus molestissime aggrauatur & premittitur, quippe cum illud in causa sit, vt tributa in dies auctiora exigantur. Sed hoc in fine quæstionis sequentis latius.

ARTICVLVS II.

Vtrum idem si medium distributiva ac commutativa Iustitia.

Sequitur hoc secundo articulo de medio investigando harum virtutum, vtrum videlicet eodem modo in vtraque accipiatur? Est enim argumentū a parte affirmativa, quod cum moralium virtutum medium secundum actionem inter duo extrema limitetur, vt in fortitudine & prudentia cernitur, & iustitia sit earum potissima, conseqvens esse videtur, & ipsum eodem pacto in omni iustitia designari. Mox cum vtraque tam distributiva quam commutativa sit particularis iustitia, vt pote quæ ad particulares personas refertur ac terminatur, apparet medium in vtraque sumi secū-

Primū argum.

Arg. 2.

Q. 3. dum

SOTO
iure
S. J. 1. 2.
Dicitur
15